

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul Strategiei Naționale de Apărare

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul Strategiei Naționale de Apărare a fost elaborat de Ministerul Apărării în temeiul Legii nr. 345/2003 cu privire la apărarea națională, (Capitolul IV¹ „Planificarea apărării naționale” art. 36⁵) și Decretului privind constituirea Comisiei pentru elaborarea Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova (Decretul nr. 1313-IX din 22.01.2024, publicat în MO nr. 32-35 (9069-9072) din 25.01.2024).

Președintele Republicii Moldova, fiind Comandant Suprem al Forțelor Armate, exercită conducerea generală a sistemului național de apărare și coordonează activitatea autorităților administrației publice în domeniul apărării naționale. În acest sens, Președintele inițiază procesul de elaborare a Strategiei Naționale de Apărare, conform Constituției Republicii Moldova și Legii organice privind apărarea națională.

În vederea realizării obiectivelor naționale în domeniul de securitate și apărare stabilite în strategia securității naționale, Guvernul elaborează strategia națională de apărare, ce identifică potențialele riscuri și amenințări în domeniul apărării, reieșind din mediul de securitate, stabilește obiectivele politicii de apărare, precum și căile și resursele necesare pentru realizarea acestora, și o prezintă Președintelui Republicii Moldova pentru a fi înaintată spre aprobare Parlamentului. Ministerul Apărării participă și conduce procesul de elaborare a strategiei naționale de apărare.

Această particularitate deosebește această strategie și cea de securitate națională de restul documentelor de politici, care sunt subordonate în exclusivitate prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice.

Strategia Națională de Apărare a fost elaborată conform prevederilor Legii organice nr. 345/2003 cu privire la apărarea națională, care stabilește structura, conținutul și modalitate de elaborare a acesteia.

Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova susmenționat a fost instituită Comisia¹ pentru elaborarea Strategiei naționale de apărare, care va asigura abordarea comprehensivă și incluzivă a tuturor instituțiilor cu atribuții în domeniul apărării în procesul de definitivare a acestui document. Conform Decretului, Comisia va prezenta Guvernului pentru aprobare, în termen de până la 5 luni proiectul Strategiei Naționale de Apărare. În acest sens, pentru a asigura a asigurat procesul de elaborare a strategiei, Comisia SNA a înființat Grupul de Lucru Interinstituțional, (compus din următoarele ministerele și instituții: Serviciul Consiliului Suprem de Securitate, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Afacerilor Interne (cu Inspectoratele generale vizate),

¹ Constituită din: ministrul apărării, consilier al Președintelui în domeniul apărării și securității naționale, secretar la Consiliul Suprem de Securitate, secretar de stat al Ministerului Apărării, secretar general adjunct al Ministerului Afacerilor Interne, membru Comisei parlamentare pentru securitatea națională, apărarea și ordinea publică, secretar general adjunct al Guvernului, secretar general al Ministerului Muncii și Protecției Sociale, secretar de stat al Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, secretar de stat al Ministerului Afacerilor Externe, secretar de stat al Ministerului Finanțelor, secretar de stat al Ministerului Justiției, secretar de stat al Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, secretar de stat al Ministerului Energiei, secretar de stat al Ministerului Mediului, secretar de stat al Ministerului Educației și Cercetării, secretar de stat al Ministerului Sănătății, secretar de stat al Ministerului Culturii, director adjunct al Serviciului de Informații și Securitate, director adjunct al Serviciului de Protecție și Pază de Stat, comandant general al Inspectoratului General de Carabinieri, șef al Serviciului Consiliului Suprem de Securitate al Aparatului Președintelui.

Serviciul de Informații și Securitate, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Ministerul Finanțelor, Ministerul Energiei, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Culturii, Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Mediului, Ministerul Justiției) împuternicit cu elaborarea strategiei.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Elaborarea unui nou document strategic în domeniul apărării - proiectul Strategiei Naționale de Apărare - a fost determinat de mai mulți factori și anume:

- aprobarea unei noi Strategii de Securitate Națională a Republicii Moldova (aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 391/2023 din 15.12.2023);

- necesitatea actualizării viziunii privind asigurarea apărării naționale a statului și adaptării capacităților sectorului de apărare la provocările emergente, mai ales ca urmare a războiului din Ucraina;

- prevederile Legii nr. 345/2003 cu privire la apărarea națională, (Capitolul IV¹ „Planificarea apărării naționale”) privind elaborarea documentelor în baza cărora se realizează planificarea apărării, ce condiționează elaborarea unei noi Strategii Naționale de Apărare în termen de până la șase luni de la aprobarea Strategiei Securității Naționale (SSN).

- prevederile Planului de acțiuni ai Guvernului³ (Capitolul „Apărare”, acț. 9.1 „Aprobarea Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea proiectului hotărârii Parlamentului pentru aprobarea Strategiei naționale de apărare”);

- prevederile Planului Național de Acțiuni pentru Aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2024-2027 (Cluster 6 „Relații externe” Capitolul 31 „Politică externă, securitate și apărare”, acț.6) și Acordului de Asociere -Art.5, alin.1;

- obiectivele Planului național de dezvoltare pentru anii 2024-2026⁴ prin Acțiunea 9.2.1 „Ajustarea cadrului de politici în domeniul politicii de apărare pentru asigurarea securității militare a statului.”

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul Strategiei Naționale de Apărare nu are drept scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene și nu contravine legislației comunitare.

Totodată, conceptual, documente de referință, au fost considerate Strategia Globală pentru Politica Externă și de Securitate a UE (2016) și Busola Strategică pentru Securitate și Apărare (2022)⁵.

Conform Decretului Prezidențial privind constituirea Comisiei pentru elaborarea Strategiei naționale de apărare (SNA) a Republicii Moldova, Comisia a fost mandată

² Publicată în Monitorul Oficial din 17.01.2024.

³ Aprobata prin Hotărârea Guvernului nr. 887 din 22 noiembrie 2023 „Cu privire la aprobarea Planului de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024”.

⁴ Hotărârii Guvernului nr. 1031 din 21 decembrie 2023 „Pentru aprobarea Planului național de dezvoltare pentru anii 2024-2026”.

⁵ Conform documentului „Contribuției Republicii Moldova la Pachetul de extindere al Comisiei Europene pentru anul 2024”, Capitolul 31: „Politica Externă, de Securitate și de Apărare”.

să elaboreze SNA în conformitate cu politicile și direcțiile de apărare prevăzute în Strategia Securității Naționale (SSN), care, la rândul său, a fost inspirat în mod semnificativ de Busola Strategică a UE și se bazează pe unele dintre obiectivele sale fundamentale și viziuni strategice comune stabilite de documentul privind politica de securitate și apărare a UE. SSN subliniază în mod direct faptul că Republica Moldova, în calitate de stat candidat la UE, se va alinia treptat la obiectivele Acordului Strategic al UE și va încerca să asigure o securitate cuprinzătoare, creșterea rezilienței naționale în cadrul obiectivului său strategic de aderare la Uniunea Europeană. De asemenea, SSN declară că Republica Moldova se va alinia PESC a UE, își va extinde participarea la misiuni și operațiuni sub egida UE, în special în cadrul PSAC, pentru a asigura pacea și stabilitatea în vecinătatea UE, se va asigura cooperarea cu UE pentru combaterea amenințărilor hibride și se va alinia la agenda UE privind schimbările climatice.

În acest context, proiectul SNA expres prevede unul din obiectivele generale integrarea în arhitectura de securitate și apărare a Uniunii Europene, susținut de obiective specifice și direcții de acțiune corespunzătoare atingerii acestui nivel de ambiții.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Strategia națională de apărare precedentă a fost aprobată în anul 2018 (Hotărârea Parlamentului nr. 134/2018) cu un Plan de acțiuni privind realizarea acesteia, care au fost focusate în exclusivitate pe consolidarea, menținerea și asigurarea parametrilor de funcționare a sistemului național de apărare actual și identificarea potențialului de dezvoltare și/sau modernizare. De menționat că implementarea prevederilor SNA s-a produs în raport cu alocările bugetare, utilizându-le în mod cel mai eficient, dar și cu suportul partenerilor externi.

Termenul prevăzut pentru implementarea acestei strategii a expirat, însă viziunile de lungă durată a acestei strategii în partea ce vizează dezvoltarea și modernizarea capabilităților sistemului național de apărare, rămân valabile și necesită a fi asigurate și continuate - impunând întocmirea unei strategii noi. Multe dintre etapele și obiectivele descrise în strategie sunt deja în curs de desfășurare și necesită o continuitate de efort.

Actualmente, Parlamentul, Președintele și Guvernul acordă o prioritate înaltă domeniului de apărare națională, la fel ca și procesului de modernizare și dezvoltare a acestuia - fapt stipulat în Strategia Securității Naționale, recent aprobată.

Realizarea acestui obiectiv presupune creșterea graduală anuală a bugetului apărării, fapt asigurat prin angajamentul asumat de actuală Strategia Securității Naționale, care a stabilit creșterea treptată a investițiilor în bugetul de apărare, astfel încât, să atingă 1% din Produsul Intern Brut (PIB) până în 2030, apropiindu-ne de media alocărilor bugetare europene.

SNA identifică potențialele amenințări și estimează riscuri în domeniul apărării, determină obiectivele politicii de apărare, direcțiile de acțiune prioritare, misiunile, cerințele specifice și principalele modalități pentru asigurarea apărării naționale, resursele (umane, materiale, financiare), care urmează să fie asigurate în vederea generării capabilităților militare necesare îndeplinirii misiunilor constituționale.

În procesul elaborării strategiei s-a ținut cont de caracterul comprehensiv și integrat al apărării, care înglobează efortul tuturor entităților cu atribuții în domeniul apărării, urmărind scopul de consolidare a mecanismului de conlucrare inter-

instituțională, care presupune sincronizarea eforturilor și resurselor statului.

Totodată, a fost luată în considerație abordarea conceptuală a capacității de reziliență a statului și a societății, stabilită în Strategia Securității Naționale, care va sta la baza funcționalității sistemului național de apărare în cazul unei potențiale agresiuni armate. Astfel, dezvoltarea și modernizarea capacităților de apărare - va deveni unul din elementele prioritare în consolidarea rezilienței naționale.

Prin urmare, subliniem că dimensiunea apărării naționale necesită a fi organizată printr-o abordare holistică - unde toți actorii: statul și cetățenii, au atribuțiile sale și poartă responsabilitatea pentru apărarea țării.

Procesul de elaborare a strategiei s-a bazat pe o abordare participativă, fiind implicați actorii naționali, vizați direct sau tangențial, cu responsabilități în sistemului național de apărare, precum și experți internaționali și partenerii. Această etapă este esențială dat fiind faptul că vom miza în continuare pe asistența și sprijinul partenerilor strategici ai Republicii Moldova în dezvoltarea sistemului național de apărare.

5. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului va avea loc în baza alocărilor stabilite în Strategia Securității Naționale, care prevede creșterea graduală anuală a bugetului apărării, astfel încât, să atingă 1% din Produsul Intern Brut (PIB) până în 2030 apropiindu-se de media alocărilor bugetare europene.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul se încorporează perfect în cadrul normativ existent, nefiind necesară amendarea acestuia. Valabilitatea Strategiei Naționale de Apărare precedente (aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 134/2018) pentru anii (2018-2022) a expirat.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În temeiul prevederilor art.32 alin.(1) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectul SNA va fi avizat de către Președinția Republicii Moldova, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Afacerilor Interne (cu Inspectoratele generale vizate), Serviciul de Informații și Securitate, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Ministerul Finanțelor, Ministerul Energiei, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Culturii, Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Mediului, Ministerul Justiției.

Este de menționat că decizia privind inițierea procesului de consultare publică a proiectului Strategiei Naționale de Apărare cu materialele informative aferente a fost plasată pe pagina web oficială a Ministerului Apărării (<https://www.army.md>), la compartimentul „Transparența Decizională”, rubrica „Anunțurile privind inițierea elaborării deciziei”.

Concomitent, în scopul respectării prevederilor Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional și Regulamentului cu privire la procedurile de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 967/2016, proiectul este plasat pe pagina web oficială a Ministerului Apărării (<https://www.army.md>), la compartimentul „Transparența Decizională”, rubrica „Anunțurile privind organizarea consultării publice”, precum și pe platforma guvernamentală <https://particip.gov.md>.

8. Constatările expertizei anticorupție
Astfel de expertiză nu se aplică.
9. Constatările expertizei de compatibilitate
Proiectul Strategiei Naționale de Apărare nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, precum și norme incompatibile cu prevederile legislației naționale și ale legislației Uniunii Europene.
10. Constatările expertizei juridice
Proiectul strategiei urmează a fi supus expertizei juridice, care va fi efectuată de către Ministerul Justiției.
11. Constatările altor expertize
Alte expertize nu necesită a fi efectuate.